

Висновки. Таким чином в сучасних умовах, зокрема при переході на кредитно-трансферну систему навчання, потрібно впроваджувати проблемно-аналітичну і консультативну моделі читання лекції і читати їх після ознайомлення студентів з темою під час самостійної і аудиторної роботи, тобто як резюме певного розділу навчальної дисципліни. Разом з цим вважаємо за доцільне ще раз поставити питання про збільшення кількості годин для лекційного курсу.

Література

1. Закон України „Про вищу освіту” [№2984 – III від 17 січня 2002 року]
2. Викладання хірургії у Віденському медичному університеті / Л.Я.Ковальчук, А.Р. Вайда, І.К.Венгер та ін // Медична освіта. – 2006. – № 1. – С.5 – 7.
3. Деякі підходи до форми і змісту лекцій з медицини катастроф /А.А.Гудима, В.В.Дем'яненко, І.М.Герасимів та ін// Медична освіта. – 2003. – № 3. – С.100-102.
4. Клінічна лекція /В.О.Шідловський, І.М.Дейкало, Ю.М.Саюк, І.І.Чонка // Матер доп наук-метод конф “Сучасні проблеми підготовки фахівців у вищих медичних та фармацевтичних навчальних закладах I-IV рівня акредитації МОЗ України”. – К.– Тернопіль, 1999. – С.159 – 160.
5. Лекція як повідна форма навчання у вищому закладі освіти / В.П.Черних, І.А.Зупанець, Л.Т.Кайдалова та ін. – Харків. Вид-во НФАУ, 2001. – 36 с.
6. Масний З.П. Нові підходи до читання лекції – один із шляхів вдосконалення навчального процесу // Медична освіта. – 2004. – №3-4. – С.15-16.
7. Принципи наступності в організації самостійної роботи студента при вивченні теоретичних і практичних дисциплін /А.А.Гудима, Ю.В.Угляр, Н.Є. Зятковська, В.В.Твердохліб // Медична освіта. – 2004. – № 1. – С.47 – 49.
8. Сахарова І.Є. Дискусійні лекції, як найновітніший спосіб викладання у Віденському медичному університеті // Медична освіта. – 2007. – № 2. – С.82 – 84.

Анотація

У статті розглядаються питання про час читання лекції в сучасних умовах скорочення кількості годин відведеного для аудиторних занять і лекційного курсу перед усім. Автори пропонують читати лекції як заключення у вивченні певної теми або розділу.

Аннотация

В статье рассматривается вопрос о времени чтения лекции в современных условиях сокращения количества часов отведенных для аудиторных занятий и лекционного курса в первую очередь. Авторы предлагают читать лекции как заключение при изучении определенной темы или раздела.

©2007

Колодій І.А.

РОЛЬ І МІСЦЕ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Інтенсивний розвиток міжнародного співробітництва в різних галузях діяльності, стрімке зростання інформаційних технологій, розповсюдження нових технологій міжнародного інформаційного обміну викликали зростання попиту на професію перекладача. Зросли роль, значення і відповідальність перекладача-професіонала, завдяки якому здійснюється спілкування між представниками різних культур і, відповідно, зросли й вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців: Перекладач-професіонал, як спеціаліст інтерлінгвокультурної комунікації, є не допоміжною, а центральною фігурою міжнародного спілкування і взаєморозуміння, і будь-який дефект в процесі навчання перекладачів обертається, насамкінець, дефектною комунікацією і неповнотою у взаєморозумінні між народами та націями [7, 5].

Аналіз публікацій і досліджень, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... При підготовці майбутніх спеціалістів надзвичайно важливим є питання міждисциплінарних зв'язків. Проблема міждисциплінарних зв'язків у дидактиці була висунута ще Я.А. Коменським, який виступав за взаємопов'язане вивчення граматики і філософії, філософії і літератури. Необхідність міждисциплінарних зв'язків захищали І.Гербарт, А.Дистервег. Однак вони застерігали від стирання меж між предметами, тому що, на їх погляд, міждисциплінарні зв'язки не повинні перешкоджати тому, щоб кожен навчальний предмет виділявся своєю логікою, структурою, певними, лише йому властивими особливостями, звідси і висновок про необхідність окремого викладання навчальних дисциплін. Але разом з цим вчені доводили важливість взаємопов'язаного навчання як спорідненим дисциплінам, так і предметам різних циклів, що є необхідною умовою єдності знань, так як, будучи різними за змістом і специфікою, навіть найрізноманітніші навчальні дисципліни співпадають і доповнюють одна одну [3, 88].

Отже, проблема міждисциплінарних зв'язків не є новою у педагогічній та методичній літературі, і її актуальність цілком зрозуміла, якщо брати до уваги, що міждисциплінарні зв'язки, по-перше, є опорою,

фундаментом для повноцінного сприйняття і розуміння нових знань; по-друге, дають змогу узагальнювати і систематизувати досвід, який є у наявності, і, по-третє, забезпечують повноту знань. Однак, більшість вчених, які займалися вивченням даного питання, розглядали особливості міждисциплінарних зв'язків у школі, а також, визнаючи важливість, значимість, цінність опори на міждисциплінарні зв'язки при навчанні різним предметам, автори провідних робіт з даної теми не прийшли до єдиної думки навіть щодо визначення поняття міждисциплінарних зв'язків. Існує декілька термінів – міжпредметні зв'язки, міждисциплінарна координація, координація навчальних предметів та ін. [2]. Це, звичайно, ускладнює дослідження проблеми і пошуки можливостей її застосування при навчанні основній іноземній мові.

Проблемою використання міждисциплінарних зв'язків при вивченні дисциплін природничого і гуманітарного циклу в вищій школі займалися В.Н.Максимова, І.С. Москальова, І.І.Петрова, Н.А.Лошкарєва та ін. Щодо вивчення іноземної мови у вищих навчальних закладах з опорою на міждисциплінарні зв'язки – ця проблема ще досі цілком не вирішена, хоча деякі дослідники розглядали дане питання. Так, К.І.Саломатов, згідно з науково-теоретичним і професійно-дієвим підходами, вважає, що міжпредметна координація взаємозв'язку змісту навчальних дисциплін має здійснюватися у трьох головних напрямках: а) підвищення наукового рівня навчання і розвитку студентів; б) розширення їх загальної ерудиції і культури; в) підсилення професійної спрямованості всіх ланок навчально-виховного процесу з урахуванням особливостей майбутньої спеціальності студентів і формування на цій основі певної системи професійно значущих вмінь та навичок [6, с.8]. Згідно з цими цілями дослідник виділяє три типи міждисциплінарних зв'язків: міждисциплінарні зв'язки з загальнонауковою, світоглядною і професійною спрямованістю.

Формулювання цілей статті... Іноземна мова, як навчальний предмет, настільки багатопланова і різноманітна за своїм змістом і структурним складом, що процес оволодіння нею студентами може проходити успішно лише на чітко скоординованій міждисциплінарній основі спеціального (мовного) циклу навчальних дисциплін, так і при органічному взаємозв'язку іноземної мови з методикою її викладання (психологією її засвоєння і загальними дисциплінами). Необхідно розглянути існуючі класифікації міждисциплінарних зв'язків і визначити, яким чином можна сприяти підвищенню якості підготовки майбутніх перекладачів.

Виклад основного матеріалу дослідження... Отже, постала необхідність переглянути питання про часові межі і зміст читання лекції. Через зростання обсягу і вимог до перекладу, збільшення інформаційних потоків, швидке зростання комп'ютеризації і стрімке розповсюдження новітніх технологічних засобів, змін умов і професійної практики відбувається "розмиття" поняття професійної моделі перекладача.

В сучасних умовах викривлення і неточності у технічному, економічному, юридичному, військовому, комерційному, дипломатичному перекладах можуть мати серйозні наслідки: політичні конфлікти, матеріальні збитки, людські жертви. Вільний переклад у цих галузях є неприпустимим, але й буквализм, який спотворює чи ускладнює розуміння змісту тексту є неприпустимим.

Змінюються і уявлення про поняття перекладацької діяльності. З'являються нові перекладацькі спеціальності, які, по суті, є різними професіями. Так, в письмовому перекладі, до традиційних спеціальностей літературний перекладач і технічний перекладач додалися такі спеціалізації як перекладач/укладач технічної документації, перекладач-документаліст, перекладач-укладач субтитрів, перекладач міжнародної реклами. В усному перекладі – це, перш за все, перекладач-синхроніст на міжнародних конференціях, гід-перекладач, перекладач за кадром, перекладач відео конференцій. У поєднанні усного і писемного перекладу – це референт-перекладач, секретар-перекладач, присяжний перекладач (перекладач, який здійснює як усний, так і письмовий переклад у міжнародному суді). (за класифікацією О.Р. Поршневої) [5].

Ів Гамб'є, звертаючи увагу на трансформацію вимог до професії письмового перекладача, виділяє наступні професійні якості, необхідні перекладачу для роботи з аудіовізуальними засобами у сучасних умовах:

- професійне володіння мовами і культурами;
- вміння працювати з документацією і термінологією;
- здатність працювати у стресових умовах;
- почуття стилю, властивого засобам відеоінформації, почуття ритму, вміння схоплювати і передавати смислові відношення тексту і образу/ зображення;
- вміння аналізувати, змінювати формулювання, редагувати, конденсувати (стискати) текст, дотримуючись обмежень простору і часу читання тексту;
- здатність швидко адаптуватися до змін технічного обладнання;
- здатність до самооцінки (постійно оцінювати якість виконаного перекладу, постійно уточнювати критерії прийнятності і доступності, щоб не порушувати професійну етику);
- здатність швидко приймати рішення і брати на себе відповідальність за якість широко розповсюджуваних перекладів перед замовниками, телевізійними компаніями, розповсюджувачами фільмів і відеокасет, видавцями CD, CD-video, підприємствами і організаціями, які розвивають зв'язки з громадськістю за допомогою аудіовізуальних засобів;

- юридична грамотність, обізнаність з законами про авторські права;
- вміння відстоювати свої права на остаточний перегляд скриптів, на участь у обговоренні кінцевого продукту;
- уміння вимагати необхідні умови для виконання поставленої задачі;
- Вміння працювати у команді, співробітничати з спеціалістами з інших галузей (технічна, фінансова, художня) і різним рівнем авторитарності, (серед спеціалістів можуть бути і журналісти, і програмісти, і художні керівники та ін.).

З усього вищесказаного зрозуміло, що при перекладі у спеціальних галузях перекладач має володіти відповідною термінологією, мати хоча б базове уявлення про предмет, тобто самого лише знання мови недостатньо, хоча це й є основною вимогою. Необхідна чітко розроблена методика підготовки спеціалістів – майбутніх перекладачів.

Як зазначали Ю.М.Кулюткін та К.І.Саломатов, до структури професійно-орієнтованого володіння іноземною мовою, поряд з загальною мовною культурою майбутнього перекладача, його лінгвістичною і комунікативною компетенціями, входять лінгво-країнознавча інформованість і лінгво-методична компетентність [6]. Остання спирається на всі інші компоненти і включає в себе комунікативний, адаптивний і системно-моделюючий рівні володіння іноземною мовою як предметом і як засобом навчання і педагогічного спілкування причому два останніх рівня володіння мають міждисциплінарний характер.

Важливим є той факт, що вивчення іноземної мови з опорою на міждисциплінарні зв'язки повніше сприяє реалізації практичної, загальноосвітньої, виховної та розвиваючої цілей навчання.

В плані практики дані інших дисциплін дають матеріал для мовлення, допомагають створювати ситуації мовленнєвого спілкування, тобто забезпечують змістовний бік висловлювання. Вивчаючи іноземну мову, учні дізнаються багато цікавих фактів з історії і життя країн мови, що вивчається, знайомляться з поняттями, характерними для носіїв мови, читають твори (чи уривки з творів) англomовних авторів, деякі з яких мало відомі (чи зовсім невідомі), що сприяє розвитку загального і філологічного світогляду. Студенти навчаються порівнювати, класифікувати, шукати та ін., що забезпечує розвиток активності, розумових процесів, пам'яті та інших якостей, необхідних при оволодінні іноземною мовою.

Розгляд питання про використання міждисциплінарних зв'язків при підготовці перекладачів вимагає, у першу чергу, вивчення кола дисциплін, навчання яким має відбуватися взаємопов'язано з метою підвищення ефективності навчального процесу, встановлення можливих типів і видів зв'язків, засобів взаємодії пов'язаних елементів. Причому, враховувати послідовність вивчення дисциплін, обсяг навчальних годин, відведених на засвоєння тієї чи іншої дисципліни, зміст навчально-робочих програм. Наприклад, курс сучасної української літературної мови дозволяє закладати основи професійно значущих понять, проектувати модель перекладацької діяльності. В задачі курсу входить формування у студентів умінь, необхідних для успішної перекладацької діяльності, що означає володіння мовними ресурсами всіх рівнів, уміння варіювати передачу сенсу висловлювання, розширювати і згортати інформацію, утримувати в пам'яті значні обсяги змісту, максимально швидко і вірно складати дефініції, використовувати стилістичні ресурси мови адекватно ситуації. Саме тому завдання курсу сучасної української літературної мови мають бути тісно пов'язані з задачами курсів основної та другої іноземних мов, що полягають у формуванні у студентів загальних методологічних умінь, які повинен мати професійний перекладач для успішної роботи за своєю спеціальністю.

Спробуємо розглянути класифікацію міжпредметних зв'язків, запропоновану І.Д.Зверевим та Н.В.Максимовою [2], стосовно до умов навчання у школі. Вказуючи на спільність структури навчальних предметів, автори розрізняють:

- а) змістовно-інформаційні зв'язки (зв'язки на основі змісту знань);
- б) операційно-дієві зв'язки (зв'язки за засобами навчально-пізнавальної діяльності і вмінь учнів при навчанні різним навчальним дисциплінам);
- в) організаційно-методичні зв'язки (зв'язки, що збагачують методи, засоби і форми організації навчання, які забезпечують ефективні шляхи засвоєння учнями знань і вмінь).

Дану термінологію можна використовувати і для визначення певних типів зв'язку стосовно до умов навчання у вузі.

Центральною ланкою, в якій представлені всі види зв'язків, є практичний курс основної іноземної мови, тому що він потребує лінгвотеоретичних і лінгвокраїнознавчих знань, певного обсягу знань по літературі країни мови, що вивчається, а також змістовного матеріалу для інформаційного збагачення мовлення, який може бути взятий з дисциплін нелінгвістичних циклів.

Виходячи з цього, є доцільним виділити наступні типи міжпредметних зв'язків, що сприяють покращенню підготовки майбутніх перекладачів: змістовно-інформаційні, операційно-дієві та організаційно-методичні.

Розглянемо окремо кожен з типів міжпредметних зв'язків. Так, змістовно-інформаційні зв'язки практичного курсу основної іноземної мови здійснюються з теоретичними дисциплінами лінгвістичного циклу та з

предметами загальноосвітнього циклу, причому змістовно-інформаційні зв'язки практичного курсу основної іноземної мови з теоретичними дисциплінами лінгвістичного циклу можна розглядати у двох аспектах: як провідну (направляючу) роль теорії у практичному курсі мови і як роль практики мови у підготовці учнів до сприйняття теоретичних курсів. Це означає, що теоретичний курс іноземної мови має дати достатньо повну наукову систематизацію явищам, що вивчаються у відповідному аспекті практичного курсу. (Найтіснішими є зв'язки практики мови з лексикологією, теоретичною граматикую і теоретичною фонетикою (+ мовознавство, стилістика, переклад).

Тип зв'язків, побудований на спільності навичок, вмінь, що формуються, називають операційно-дієвим. Такими зв'язками об'єднані лінгвістичні дисципліни, що мають практичну спрямованість: рідна мова – перша іноземна мова, перша іноземна мова – друга іноземна мова. Ці предмети об'єднують як теоретичний матеріал, так і практичні вміння та навички.

Для реалізації міжпредметних зв'язків необхідні організаційно-методичні зв'язки. Це можуть бути зв'язки між практикою мови на молодших курсах і методикою викладання іноземної мови, між практикою мови і лінгвістичними дисциплінами теоретичного циклу, що вивчаються на різних курсах і т.і. Формування професійної мовної особистості перекладача вимагає постійної роботи над розширенням загальної культури. І тут велике значення мають міждисциплінарні зв'язки, що вимагає скоординованої діяльності викладачів між собою, яка має базуватися на міжкафедральних і внутрішньо кафедральних організаційно-методичних зв'язках.

Висновки. На підставі всього сказаного можна зробити такі висновки:

1. Всебічна якісна підготовка перекладачів має здійснюватися у результаті взаємопов'язаного навчання всім предметам, що є у програмі підготовки.
2. Взаємопов'язане навчання вимагає реалізації різних типів зв'язку.
3. Між дисциплінами, що вивчаються, можуть бути встановлені змістовно-інформаційні, операційно-дієві та організаційно-методичні зв'язки, реалізація яких дозволить оптимізувати навчальний процес і, таким чином, сприяти підвищенню якості підготовки майбутніх перекладачів.

Література

1. Жетписбаева З.А. О межпредметных связях в языковом педагогическом вузе //Актуальные проблемы методики обучения иностранному языку как специальности / Ред.кол.: И.И.Халеева (отв.ред.) и др. – Московский лингвистический университет, ISSN 0130-8742; Вып. 350. – М., 1990. – 100 с.
2. Зверев И.Д., Максимова В.Н. Межпредметные связи в современной школе. – М.: Педагогика, 1981. – 158 с.
3. Кулагин Г.П. Идея межпредметных связей в истории педагогики // Советская педагогика. – 1964. – № 12. – С.87-99
4. Кулюткин Ю.Н. Личностные факторы развития познавательной активности учащихся в процессе обучения // Вопросы психологии, 1984, № 5. – С.41-44.
5. Поршнева Е.Р. Базовая лингвистическая подготовка переводчика. Н.Новгород: ННГУ, 2002. – 148с.
6. Саломатов К. И. Проблема межпредметных связей в системе профессионально-направленного обучения иностранному языку как педагогической специальности // Проблемы профессионально-педагогической направленности в преподавании иностранного языка как специальности : Меж вуз. сб. науч. тр. / ГГПИ им. М.Горького. – Горький, 1983. – 120с.
7. Халеева И.И. Основы теории обучения пониманию иноязычной речи (подготовка переводчиков) – М.:Высш.шк., 1989. – 240 с.

Анотація

У статті розглядається проблема застосування міждисциплінарних зв'язків при підготовці майбутніх перекладачів.

Аннотация

В статье рассматривается проблема использования междисциплинарных связей при подготовке будущих переводчиков.

©2007

Коркішко О.Г., Саяпіна С.А.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ НА ЗАНЯТТЯХ З МЕТОДИКИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... В сучасних соціокультурних умовах, у період входження в освітній і науковий простір Європи, здійснення вдосконалення освітньої діяльності в світлі вимог Болонського процесу великого значення набуває якісна підготовка майбутнього вчителя в системі професійної педагогічної освіти. Українська держава, суспільство, громадянськість сьогодні зацікавлені в такому вчителі, який здатен до творчого осмислення соціокультурних цінностей суспільства, теоретично і практично готовий до